

INSTELLINGEN

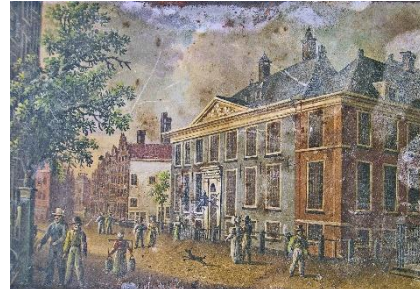
Weeshuizen

Evangelisch - Luthersweeshuis

(Lauriergracht) De diaconie bracht aanvankelijk de wezen op haar kosten onder bij gezinnen. Op 22 sept. 1678 veranderde de situatie door een erfenis van Jan Geerkens, en werd tot bouw van een weeshuis besloten. Tot 1941 werd een deel van de exploitatiekosten verkregen door maandelijkse deur aan deur collectes. Een nieuwe gevel werd in 1757 toegevoegd, in 1783 gevolgd door een “nieuwe uitlegging”. In 1811 werd het gebouw gevorderd als lazaret voor Franse soldaten. De wezen werden tot 1884 ondergebracht in gebouw Wittenberg. Na als logement en school te hebben gefunctioneerd werd het gebouw geschikt gemaakt voor bewoning.



Hersteld Luthers weeshuis (West-Indisch huis) Ook bij de Herstelden werden de wezen aanvankelijk op kosten van de diaconie uitbesteed bij gezinnen. Later werden diverse huizen in de stad gehuurd (o.a. in de Koestraat en op de Nieuwe Herengracht). In 1825 werd het Nieuwezijds Herenlogement (ook wel West-Indisch huis) aangekocht en omgebouwd tot *Diaconie wees-, oude mannen- en vrouwenhuis*. Het orgel in de kapel werd in 1827 bekostigd uit een inzameling door “jonge lieden”. Na de kerkhereniging in 1952 werd het gebouw verkocht en na herstel na een brand in 1975 omgebouwd tot kantoorruimte, bar/restaurant en trouwlokatie



Evangelisch - Luthers Diaconie weeshuis (Jan Geerkenshuis) (Weteringschans 261)

In 1884 werd besloten om de wezen die sinds 1811 in gebouw Wittenberg waren ondergebracht te herplaatsen naar een nieuw te bouwen weeshuis. Een erfenis van notaris Franken



maakte de bouw onder leiding van architect A. L. van Gendt mogelijk. In 1884 werd het ingewijd.

Na verkoop werd het gebouw in 1976 verbouwd.

Oude Mannen en Vrouwen huizen

Hersteld Evangelisch – Lutherse oude mannen en vrouwen huis

Voor een beschrijving van het gebouw wordt verwezen naar het onderdeel Hersteld Luthers weeshuis.

Na 1940 nam het aantal wezen zodanig af dat men onmiddellijk na de oorlog het gehele huis inrichtte als bejaardenhuis. Na de kerkhereniging in 1952 werden de overgebleven bejaarden overgeplaatst naar het gebouw Wittenberg, en werd het gebouw aan de Herenmarkt verkocht.

Evangelisch Luthers Diaconie Wees- en bestedelingen- oude mannen en vrouwen huis

(gebouw Wittenberg, Nieuwe Keizersgracht). De grond voor dit gebouw aan het “Weespervelt” werd door de burgemeesters geschonken (als dank en herinnering hieraan werd in de kerkzaal een voor Nederland unieke marmeren burgemeesterspoort gemaakt). Het ontwerp voor dit gebouw met twee binnenplaatsen werd getekend door Coenraad Hoeneker. In de 19^e eeuw ontwierp architect C. Springer een ziekenhuis (1856) en een gesticht voor bestedelingen en invaliden (1870). In 1884 werden de wezen overgeplaatst naar het Jan Geerkenshuis. In de periode 1969 – 1974 vond samenvoeging van de gebouwen plaats en werd de functie: verpleeghuis. Het nieuwe Maarten Lutherhuis nam de bejaardenzorg over.

Het verpleeghuis werd in 2014 gesloten, en na grondige verbouwing in gebruik genomen als shortstay hotel. In de kerkzaal en de bestuurs ruimten is het Luthermuseum gevestigd.



Maarten Lutherhuis

(Sloterplas, Amsterdam Osdorp)

Omdat er sedert de jaren vijftig andere/hogere eisen aan de bejaardenzorg worden gesteld besloot de diaconie om een geheel nieuw complex voor bejaardenzorg te ontwikkelen. In 1967 werd het in gebruik genomen. Het enorme complex omvatte een hoofdgebouw met 1 en 2 persoonskamers (voor 300 gezonde bejaarden) een recreatiezaal/kerkzaal, alsmede een “voorbouw” met 62 bejaardenwoningen (een hoogbouw van 4 etages en een laagbouw van 2 etages). Een carillon completeerde het complex. Het geheel werd gerealiseerd door het architectenechtpaar Pot-Keegstra. Door wijziging in het stedelijke beleid betreffende spreiding van de bejaardenzorg moest het hoofdgebouw reeds in 1998 worden gesloten en kort daarna afgebroken.



Verpleeghuis Egbert Duin

(Julianalaan, Wijk aan Zee)

De Lutherse Diaconessen inrichting in Amsterdam nam in 1932 het initiatief om in Wijk aan Zee een roboratorium (= tehuis voor herstellende zieken) te stichten. In 1933 vond de opening plaats van dit huis dat door architect Adr. Moen werd ontworpen (Het werd vernoemd naar Dr. T. Egbert W. Feltkamp, geneesheer van de L.D.I.). Er waren vaste hoofdzusters. In 1942 werd het huis door de Duitsers gevorderd. In 1970 werd het verkocht aan Evangelisch Lutherse Diaconie Oude Mannen en Vrouwenhuis, en functioneerde het als vakantiehuis voor bejaarden. In de jaren tachtig werd het afgestoten en verkocht.



Ziekenhuis

Lutherse Diaconessen inrichting

(Koninginneweg 1-3)

De activiteiten van Lutherse diaconessen in Amsterdam beginnen in 1886. Hun taak was tweeledig: verpleging van zieken en verzorging van armen (buurtwerk). Een eerste woning vond men aan het Rembrandtsplein. Dankzij een genereuze gift van het echtpaar Borski-Sillem kon in 1890 aan de Bloemgracht een klein ziekenhuis worden gesticht. Particuliere giften (waaronder zeer belangrijke van Borski-Sillem en de dames Anna en Maria Insinger) maakten een nieuwbouw aan de Koninginneweg mogelijk. Architect Bögeholtz ontwierp het gebouw dat in 1898 kon worden ingewijd. Het bestond uit 3 eenheden: ziekenhuis, moederhuis en kapel (die ook als wijkkerk werd gebruikt). Omstreeks 1955 vond nog een grote verbouwing plaats, maar de teruggang werd toen reeds ingezet. In 1985 werd besloten om met twee andere ziekenhuizen in Amsterdam-Noord een geheel nieuw ziekenhuis te ontwikkelen. Het ziekenhuis werd eerst deelraadgebouw en vervolgens werd het verbouwd tot luxe appartementen. De kapel bevat thans de bibliotheek van de broederschap van notarissen.



Begraafplaatsen

Familie begraafplaats Muiderberg

Toen tijdens de Franse tijd het begraven in de kerk werd verboden stichtten de Hersteld Lutheranen een eigen particuliere begraafplaats. Zo werd in 1791 in Muiderberg een familiebegraafplaats gesticht. Deze werd in het begin van de 20^e eeuw overgedragen aan de gemeente Muiderberg.



Begraafplaats Rustoord (Diemen)

De Herstelden stichtten in 1792 bij Diemen eveneens de begraafplaats Rustoord. Hier bevindt zich ook het graf van de overleden Lutherse diaconessen. Later werd deze begraafplaats eigendom van de kerkenraad. In 1982 werd ze verkocht.



Ossuarium van de Ronde Lutherse kerk op de Noorderbegraafplaats

Tijdens de restauratie van de “Ronde” bleek een bouwkraan op het voorplein van de kerk op de plek van een waterkelder te moeten worden geplaatst. Hierin waren in de twintiger jaren tijdens de grafruiming de beenderen van veel Lutheranen geplaatst. De centrale kerkenraad besloot om deze beenderen op een plek op de Noorder begraafplaats te herbegraven. Dit ossuarium wordt gedekt door twee grafzerken die uit de kerk afkomstig zijn.



Scholen

De eerste Lutherse school werd op initiatief van de Schoolvereniging Luther in 1886 aan de Prinsengracht (nummer 357) gesticht. In 1892 werd aan de Nieuwe Herengracht (nummer 119) de Melanchtonschool geopend, al snel gevolgd door een school aan de Nicolaas Beetsstraat. Met een legaat van dhr. Kemper werd aan de Uiterwaardenstraat de bijzondere Bugenhagschool gerealiseerd. Onder leiding van de architecten Jan en Herman Baanders werd een openluchtschool gebouwd (thans Luzaccollege).



Lutherse verenigingen, koren ,clubs etc.

De Amsterdamse kerk kende verschillende koren en jeugdclubs. Bijzonder was het bestaan van de Lutherse Werklieden Bond. De padvinderij kende een zeeverkennergroep (opgeheven) en een thans nog bestaande Wartburggroep (actief in Amsterdam Noord)